

**GENERALINĖS PROKURATŪROS
ORGANIZUOTŲ NUSIKALTIMŲ IR KORUPCIJOS TYRIMO
DEPARTAMENTAS**

**NUTARIMAS
ATMESTI PRAŠYMA**

Data	2019-05-02
Surašymo vieta	Vilnius
Ikiteisminio tyrimo Nr.	01-1-61586-15

Nutarimą priėmė	Prokuroras Zdzisław Tuliševski
n u s t a t ė:	
Tiriama nusikalstama veika, jos kvalifikavimas	Nužudymas kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu bei dėl savanaudiškų paskatų, pasikėsinimas nužudyti, turto sunaikinimas ar sugadinimas, neteisėtas disponavimas šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis ir kt., t. y. nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 129 straipsnio 2 dalies 7 bei 9 punktuose, 22 straipsnio 1 dalyje bei 129 straipsnio 1 dalyje, 187 straipsnio 2 dalyje (2 epizodai), 253 straipsnio 1 dalyje ir kt.
<p>Lietuvos kriminalinės policijos biuro Sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo tyrimo 2-osios valdyboje atliekamas ikiteisminis tyrimas Nr. 01-1-61586-15 dėl D. Bugavičiaus, gim. 1988-03-22, nužudymo kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu bei dėl savanaudiškų paskatų, taip pat svetimo turto sugadinimo visuotinai pavojingu būdu bei neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais ir šaudmenimis, kitų nusikaltimų.</p> <p>Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento (toliau – Departamentas) prokuroro 2018 m. sausio 2 d. nutarimu Arle Grabbi (Aud) buvo pripažintas įtariamoju dėl nusikalstamų veikų, numatytų BK 25 straipsnio 3 dalyje, 129 straipsnio 2 dalies 7 bei 9 punktuose, 25 straipsnio 3 dalyje, 253 straipsnio 1 dalyje, 25 straipsnio 3 dalyje bei 187 straipsnio 2 dalyje, padarymo. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. sausio 4 d. nutartimi A. Grabbi (Aud) atžvilgiu buvo paskirta kardomoji priemonė – suėmimas, o 2018 m. sausio 9 d. pastarojo atžvilgiu išduotas Europos arešto orderis. Estijos Respublikos Harju apygardos teismo 2018 m. sausio 17 d. sprendimu jis buvo perduotas Lietuvos Respublikai, o Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. vasario 28 d. nutartimi pastarajam palikta galioti paskirta kardomoji priemonė – suėmimas, jos terminą nustatant iki 2018 m. gegužės 27 d. Šios kardomosios priemonės taikymo terminas Vilniaus apygardos teismo nutartimis pratęstas iki 2019-05-27.</p> <p>Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje 2019 m. balandžio 8 d. buvo gautas ir užregistruotas Nr. AP-9637 įtariamojo Arle Grabbi (Aud) gynėjos advokatės Galinos Kardanovskajos 2019 m. balandžio 3 d. prašymas. Šiame prašyme gynėja akcentuoja būtinybę apklausti anoniminius liudytojus Nr. 1, 2, 4, siekiant nustatyti ar A. Grabbi yra su jais pažįstamas, ar šie asmenys buvo susiję su nužudytu D. Bugavičiumi, iš kokio šaltinio sužinojo tiriamų nusikalstamų veikų faktines aplinkybes, taip pat kokiomis aplinkybėmis buvo atliekama šių asmenų apklausa. Įtariamojo gynėja taip pat prašo pateikti informaciją apie tai, kas nukentėjusiajai V. Jakutienei pranešė apie straipsnį, gauti pastarosios bendravimo su minėtu asmeniu duomenis, taip pat papildomai apklausti nukentėjusiąją dėl jos duotų parodymų inicijavimo bei atlikti eksperimentą, kurio metu būtų galima nustatyti atpažinimo tikėtinumą.</p>	

Susipažinus bei įvertinus įtariamojo gynėjos prašymą bei jo nagrinėjimui gautą reikšmingą ikiteisminio tyrimo medžiagą, duomenų, sąlygojančių prašyme nurodytų procesinių veiksmų atlikimą, nenustatyta, todėl prašymas atmestinas.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 178 straipsnio 2 dalyje įtariamajam ir jo gynėjui yra suteikta teisė prokurorui teikti prašymą dėl BPK 97 straipsnyje, XII ir XIV skyriuose numatytų procesinių veiksmų atlikimo. Pabrėžtina, jog toks prašymas turi atitikti tiek atliekamo ikiteisminio tyrimo faktines aplinkybes, tiek ikiteisminio tyrimo metu atliekamiems procesiniams veiksams keliamus protingumo, tikslingumo bei optimalumo reikalavimus. Tai reiškia, kad proceso dalyvio, šiuo atveju įtariamojo gynėjos, prašomi atlikti procesiniai veiksmai turi ne tik atitikti gynybos interesus, bet iš esmės sudaryti sąlygas tinkamam tiriamos nusikalstamos veikos atskleidimui, įtariamojo asmens veiksmų paneigimui ar patvirtinimui. Tuo tarpu perteklinių ir iš esmės be pagrindo ikiteisminį tyrimą užtęsiančių procesinių veiksmų atlikimas iš esmės prieštarauja tiek ikiteisminio tyrimo, tiek baudžiamojo proceso paskirčiai apskritai.

Svarbu pabrėžti ir tai, jog BPK 178 straipsnio 2 dalyje numatytas teisinis reguliavimas prokurorui suteikia diskrecijos teisę, atsižvelgiant į atliekamo ikiteisminio tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes, priimti sprendimą dėl prašomų atlikti procesinių veiksmų. Tik nustačius, kad prašomi atlikti procesiniai veiksmai atitinka jiems keliamus optimalumo, tikslingumo bei protingumo reikalavimus, taip pat sąlygoja išsamesnį bei operatyvesnį nusikalstamos veikos ištyrimą ar įtariamojo nusikalstamų veiksmų patvirtiną arba paneigimą, tokie procesiniai veiksmai prokuroro sprendimu gali būti atlikti. Tuo atveju, kai prašomi atlikti veiksmai neatitinka minėtų reikalavimų, prokuroras, vadovaudamasis BPK 178 straipsnio 3 dalimi, atsisako juos atlikti.

Iš įtariamojo A. Grabbi (Aud) gynėjos prašymo turinio matyti, kad dauguma gynėjos prašomų atlikti procesinių veiksmų yra susiję su ikiteisminio tyrimo metu apklaustais anonimiais liudytojais. Įtariamojo gynėja siekia išsiaiškinti, kokias sąsajas minėti asmenys turi su pastarosios ginamuoju, šių asmenų bendrą pažįstamų ratą, taip pat buvusių ar esamus konfliktus. Akivaizdu, jog tokios informacijos rinkimas ne tik kad neatitiktų anksčiau minėtų, procesiniams veiksams keliamų reikalavimų, bet ir iš esmės prieštarautų anoniminių liudytojų instituto taikymo tvarkai.

Atkreiptinas dėmesys į tai, jog anoniminių liudytojų statusas asmenims yra suteikiamas tuo metu, kai yra nustatytos BPK 199 straipsnio 1 dalyje numatytos aplinkybės. Vienas iš pamatinių anonimiskumo liudytojui suteikimo pagrindų – realus pavojus pastarojo, jo šeimos narių ar artimųjų giminaičių gyvybei, sveikatai, laisvei ar turtui (BPK 199 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Šio instituto pagrindu yra siekiama užtikrinti asmens tapatybę nurodančių duomenų slaptumą tam, kad šį statusą turintis asmuo būtų apsaugotas nuo jam kylančios grėsmės dėl jo teikiamų parodymų pobūdžio (BPK 198 straipsnio 2 dalis). Minėtas reikalavimas privalo būti vykdomas ne tik siaurąja prasme vadovaujantis specialia, BPK XIV skyriaus Ketvirtajame skirsnyje numatyta, tvarka (taikant papildomus asmens duomenų apsaugos mechanizmus), bet ir priimant atitinkamus sprendimus dėl konkrečių procesinių veiksmų atlikimo, kurių metu gali paaiškėti saugomi asmens duomenys. Todėl įvertinus advokatės prašymo turinį darytina pagrįsta išvada, jog atlikus įtariamojo A. Grabbi (Aud) gynėjos akcentuojamus su anonimiais liudytojais susijusius procesinius veiksmus ir vėlesnėse baudžiamojo proceso stadijose (ikiteisminio tyrimo pabaigos ar bylos nagrinėjimo teisme metu) įtariamajam ir jo gynėjai susipažinus su šių procesinių veiksmų metu gautais duomenimis, būtų sudarytos sąlygos pažeisti BPK 198 straipsnio 2 dalyje numatytą reikalavimą. Tai reiškia, jog atlikus gynėjos prašomas anoniminių liudytojų detalias apklausas dėl ryšių su įtariamuoju paaiškėtų aplinkybės, leidžiančios atskleisti šių asmenų tapatybę, tokiu būdu sudarant grėsmę jų saugumui.

Įtariamojo gynėjo prašymo su nukentėjusiaja V. Jakutiene atlikti procesinius veiksmus kontekste

taip pat konstatuotina, jog minėti procesiniai veiksmai neatitinka jiems keliamų protingumo, optimalumo ir tikslingumo reikalavimų. Iš įtariamojo gynėjos prašymo net negalima nustatyti apie kokį straipsnį ir jo sąsajas su nukentėjusiaja turi būti renkami duomenis, taip pat kokią tai turės įtaką tiriamoms nusikalstamoms veikoms. Priešingai, apsiribojama deklaratyvaus pobūdžio teiginiais apie būtinybę apklausti V. Jakutiene. Atsižvelgiant į minėtų reikalavimų neapibrėžtumą bei jų motyvacijos stoką, darytina pagrįsta išvada dėl jų atlikimo tikslingumo nebuvimo.

Minėtų argumentų kontekste taip pat svarbu atkreipti dėmesį į advokatės prašymą dėl eksperimento su V. Jakutiene atlikimo. Šiuo aspektu pabrėžtina, jog ikiteisminis tyrimas nėra beribis. Įstatymų leidėjas nereikalauja išnaudoti visas įstatymuose numatytas duomenų rinkimo bei fiksavimo priemones tam, kad būtų paneigta ar patvirtinta tam tikra aplinkybė. Priešingai, ikiteisminio tyrimo veiksmų atlikimas turi atitikti tiriamų nusikalstamų veikų aplinkybes bei sudaryti sąlygas greitai ir išsamiai atskleisti nusikalstamas veikas. Todėl eksperimento atlikimas praėjus daugiau nei trims metams nuo nusikalstamos veikos padarymo ne tik nebūtų pagrįstas ir tikslingas, bet ir sąlygotų perteklinių, ilgą laiką trunkančio, sudėtingo bei didelės apimties ikiteisminio tyrimo vilkinimą. Juo labiau, kad ikiteisminį tyrimą atliekantiems pareigūnams ir prokurorui nukentėjusiosios parodymai, jų turinys, nekelia abejonių, o šių parodymų vertinimą atitikimo įrodymams aspektu atliks teismas. Akivaizdu ir tai, jog visi gynėjos prašyme išdėstyti procesiniai veiksmai tiek anoniminių liudytojų, tiek nukentėjusiosios atžvilgiu, taip pat ir eksperimentas, nukreipti ne į objektyvios tiesos nustatymą, o į bandymą diskredituoti ar kitaip sumenkinti tiek parodymų turinį, tiek juos davusius asmenis.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso straipsnio 178 straipsnio 3 dalimi, 198 straipsnio 2 dalimi, 199 straipsnio 1 dalimi, **nutaria:**

1. Įtariamojo Arle Grabbi (Aud) gynėjos advokatės Galinos Kardanovskajos 2019 m. balandžio 3 d. prašymą atmesti.
2. Apie priimtą sprendimą, išsiunčiant nutarimo nuorašą, pranešti įtariamojo A. Grabbi (Aud) gynėjai advokatei G. Kardanovskajai.
3. Įtariamojo A. Grabbi (Aud) gynėjai advokatei G. Kardanovskajai išaiškinti, jog vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 178 straipsnio 3 dalimi, ji turi teisę per septynias dienas nuo nutarimo gavimo dienos šį sprendimą apskusti ikiteisminio tyrimo teisėjui – Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjui.

Nutarimą priėmė

Prokuroras Zdzislaw Tuliševski